

Psychodermatologie v dětském věku

MUDr. Hana Obluková

Dětské kožní oddělení Pediatrické kliniky FN Brno

Psychodermatologie je mezioborový přístup, zabývající se vzájemnými vztahy mezi nervovým, endokrinním, imunitním a kožním systémem na jedné straně a behaviorálními výstupy na straně druhé. Kožní onemocnění jsou viditelná pro pacienta i jeho okolí, jsou většinou chronická s epizodickým charakterem exacerbací a remisí. Mají vliv na vnímání sebe sama, vzbuzují u nemocných pocity viny, jsou spojena s předsudky o nakažlivosti a špatné hygieně. Pro hodnocení vlivu onemocnění na dětskou psychiku je zapotřebí znát základy vývojové neurologie a psychologie. U malých dětí je zásadní vztah s primárním pečovatelem – matkou. Mezi nejčastější dermatózy s výrazným psychosociálním vlivem u dětí patří atopická dermatitida. Mezi kožní onemocnění s primární psychopatií se řadí arteficiální dermatózy či projevy obsedantně kompulsivního jednání.

Klíčová slova: psychodermatologie, dětský věk, atopická dermatitida, vývojová psychologie, dermatózy s primární psychopatií.

Psychodermatology in childhood

Psychodermatology is an interdisciplinary approach dealing with the mutual interactions between the nervous, endocrine, immune and skin systems on the one hand and behavioral outcomes on the other. Skin diseases are visible to the patient and his/her surroundings and are usually chronic with episodic character of exacerbations and remissions. They affect self-schema, arouse feelings of guilt, and are associated with myths surrounding lack of hygiene and contagiousness. Knowledge of the basics of developmental neurology and psychology is needed to assess the impact of the disease on the child's psyche. In young children, the relationship with the primary caregiver – the mother – is crucial. The most common dermatoses with a significant psychosocial impact in children include atopic dermatitis. Skin diseases with primary psychopathology include arteficial dermatoses or manifestations of obsessive-compulsive behaviour.

Key words: psychodermatology, children, atopic dermatitis, developmental psychology, skin diseases with primary psychopathology.

Úvod

Nemoci mají kromě patologickoanatomického podkladu i podklad psychosociální. Nemoc každého jedince probíhá rozdílně, na jejím vzniku a průběhu se podílí nejen celkový somatický stav pacienta, ale i psychické zvláštnosti a prostředí. Psychodermatologie se zabývá vzájemnými vztahy mezi nervovým, endokrinním, imunitním a kožním systémem na jedné straně a behaviorálními výstupy na straně druhé (1). Je to mezioborový přístup spojující dermatology, psychiatry, psychology, neurovědy a sociology. S pacienty s psychodermatologickými obtížemi se setkávají i praktičtí lékaři, internisté, gynekologové, urologové, infekcionista a odborníci na estetickou medicínu. Pracovní skupina Britské

asociace pro dermatologii zveřejnila v r. 2016 výsledky výzkumu, kde bylo zjištěno, že 3 % dermatologických pacientů mělo primární psychiatrické onemocnění, 8 % pacientů mělo sekundární psychopatií kvůli probíhajícímu kožnímu onemocnění, 14 % pacientů mělo psychické obtíže podílející se na exacerbaci onemocnění, 17 % pacientů potřebovalo psychologickou intervenci v souvislosti se svým kožním onemocněním a 85 % pacientů označilo psychologické aspekty za hlavní potíže svého onemocnění (2).

Aplikací psychodermatologie do naší praxe dosáhneme zkvalitnění léčebného procesu, upevníme vztah pacient – lékař, podpoříme zvládání léčebných a diagnostických procedur či dodržování režimových opatření.

Psychosociální aspekty kožních chorob

Kůže je největším orgánem lidského těla, je hranicí mezi vnitřním světem a okolím. Způsob jakým kůže reaguje na podněty fyziologické (zarudnutí při kontaktu s vnějším dráždivým činidlem) a psychologické (červenáme se studem) ukazuje komplexnost spojení kůže s faktory vnějšími i vnitřními. Kůže je místem prvního kontaktu, je tím prvním co vnímáme, setkáme-li se s cizím člověkem. Na rozdíl od vnitřních chorob jsou choroby kůže viditelné – pro pacienta, jeho blízké okolí i pro cizí osoby. Dermatologičtí pacienti jsou proto více ovlivněni sociálními a emočními vlivy.

Mnoho kožních chorob je provázáno bolestí, svěděním, nespavostí či jinými obtížemi. Mísí se